

ELŐFIZETESI ÁRAR:

A kiadóhivatalban átveve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben hához kordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 kedd utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 8.

A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előzetesek és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, május 15.

Fapusztítás.

Legyen e helyt szó egyszer a külső csínról is. Az ország dolgát ugyanis hiába tatarozgatjuk, hanem a saját házuk tájékára jó lesz vigyázni, mert nem sokára nem lesz itt mit tatarozgatni.

Ha az ember egy-egy külföldi városkába megy, meglepi a fák erdőszerű sokasága. Itt is, ott is park, nyilvános kert, erősítőjűl a gyermeknek, az öregnek egyaránt. Az utcákon végig hatalmas faszor; a villamos áram vezetéke miatt nem vágnak ki egy fát sem, hanem a vezeték kerül ki a fát. A házak mintha egy kert közepén állnának.

Nincs is olyan tikasztó hőség nyáron, mint mifelénk! A lombsátor megvéd a hőségtől, este üdévé teszi a levegőt és a mi fő: otthonias, megnyerő külsőt ad a városkának.

Nagy-Váradnak is van egy ilyen része, a mely eddig kellemesen lepte meg az ide tévedt idegent: a vasutól egészen a Sál Ferencz utcáig terjedő utvonala.

Nyári estéken alig lehet valami kellemesebb sítahelyet keresni ennél az utcárisznál. A virágzó hársfák illata olyan idegenszerű volt ebben a Pecze-Párispatak mosta városban, melynek levegőjét közepén gyárkémény, szélről büzhödő patak rontják. Oda sietett mindenki.

A kellemes összhang kedvéért most

ezeket a fákat sorra ki akarják döntögetni; ne legyen a Fő-utcán semmi, a mi a Páris-patak parfümjét elrontja.

Kegyellenség biz az, akárki eszelte ki. A mellett árt a város szépségének is, akármit mond a szépitési bizottság.

Itt voltak az Apáczai-utca szép akácfaí, melyek ezt az utcát a legkellemesebbek egyikévé tették; kivágták — s most ez az utca épp olyan gir-e-gurba kopasz házsor, mint Nagyvárad egyéb utvonala. Szébb lett a város? Dehogy! Csak egy utcát csufítottak el.

Az 1900-iki párisi világkiállítás alkalmával egész épületek tervét megváltoztatták azért, hogy egy-egy szebb fát ne kelljen kivágni. Nálunk kedvükre irtják a fákat, pedig nem kellene mást megváltoztatni, mint az illetékes hatóság eszejársát egy kissé a természet kedvelése, a jó izlés felé.

Azt mondják, árt a fa a járdának. Tessék a fa körül széles sugárban fél vagy egész körtért hagyni s azonnal nem fognak egymásnak ártani járda és gyökér. Azt is felhozzák, hogy a fa nem esik bele az utvonalba. Bocsánat, ezt mondhatja egy laikus, de mérnöki hivatal ilyesmivel ne álljon elő. Ne tessék az utvonalat úgy csinálni, hogy a fa akadály legyen. Azok a kérdéses fák elég messze állanak a házaktól, hogy a járdának bőséges hely maradjon s mégsem akadályozzák a kocsiforgalmat.

Persze, ha valaki egyenes vonalat

huz a színháztól az állomásig, akkor nem esnek az utvonalba a fák s kivágandók.

Folyton halljuk a nagyszerű terveket, a melyek szerint a város egyszerre világos város lesz. Itt is javítás, ott is javítás, új utca, egyenes utcavonal — s mindezekből csak a fák pusztítását látjuk.

Legyen vége már egyszer ennek az irtó munkának! Halljunk kevesebb tervről, több alkotásról és kevesebb fapusztításról.

A város szépitése nem abban áll, hogy a városbáza tele legyen tervekkel, künn pedig elpusztítsák azokat a fákat, a melyek a város egyetlen ékességét képezik. A tervek kivételére nincs pénz; hát akkor ne legyen az irtó munkára sem.

Nem tudunk mi megbecsülni semmit, a mi városunkat emelné. A Körözs — szennyvezető csatorna a város közepén. A remek Körözs-partot beépítettük s ronda, ócska uszodát telepítünk a legszebb helyére. A fáinkat kivagdálja a főmérnök ur — s akkor megmarad a város egyetlen diszél a mérnöki hivatal tervraktára.

Ezt a diszt elengedjük. Már csak inkább a természet remekei, a mi régi, lombos és virágos hársfáink maradjanak meg. Azok szebbé, egészségesebbé is tesz a várost. De mikor lesz az üde levegő, a külső csinosság iránt érzék a mérnöki hivatalban is?

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Hattyú dalok.

Ember György utolsó verseit adjuk az alábbi sorokban. Az ősz költő zsebében találták e két versikét, a költőnek utolsó dalait, melyeket halála előtti napon írt. Méla, borongós hangulat árad belőlük: a halál előérzete. Lehetőleg megindulás nélkül olvasni e dallamos és mégis oly szomorú verseket. Mély költőiség érzik belőlük — jelezve azt a veszteséget, a melyet a költő bús gondolatainak megvalósulása helyi irodalmunknak okozott.

I.

Nagyon bolond dolog
 Félni a haláltól,
 Örök nyugalomtól,
 Örök elválástól.

A békétől, esendőtől,
 Boldog éjszakától,
 Mely megvált az élet
 Fárasztó napjától.

Minden este vágyik
 Pihenőre testünk,
 Minden este fáradt
 Az agyunk, a lelkünk.

S mégis minden este
 Imádkozunk érte,
 Hogy ne boruljon ránk
 A nyugalom éje.

S odafent Valaki
 Mosolyogva nézi:
 Sok nyomorult féreg
 Hogy szeret itt élni.

II.

Fáradtságos napok után
 Oly jól esik megpihenni,
 Lefeküdni, elaludni
 És egyebet mitse tenni.

Minden ember olyan boldog,
 Ha nyugodtan elpihenhet,
 Ha legalább pár órára
 Lefeheti a keresztet.

Hát még milyen nagy gyönyör lesz
 Az utolsó, örök álom,
 Elfeledni még azt is, hogy
 Voltunk egyszer a világon.

Ember György.

Az élet tragédiája.

Írta: Várady István.

Havas eső csapkodta a kávéház ablakait. A járó-kelők összehúzódott nyakkal, erősen beburkolózva siettek tova. A kávéház előtt álló bérkocsisok letakarták lovaikat s behúzódtak kocsijuk fedélzete alá.

Bent a kávéházban két alak ült egy asztal mellett. Nem szóltak egymáshoz egy szót sem. Bámulták a csapkodó havas esőt. Mikor egymásra tekintettek mintha megrázkódtak volna. A ki megnézte őket, valóban nem tudta magának megmagyarázni miféle viszony is lehet e két ember között.

... Szerették s gyűlölték egymást.

A legjobban ajánlható az úri közönségnek ruha-beszerzésre

MITTELLER EDE

angol divatszabó cég

Szövetek és belések méterenkint nálam a legolcsóbb gyári árban szerezhetők be.

Nagyvárad,
 Fő-utca.
 (Uri Casinó épület)
 TELEFON 520.

mely angol szövetekből a legújabb szabás szerint a legszebb kivitelben készít **férfi öltönyöket**, s minden e szakba vágó ruhaneműket. — **Női costümök**, valódi angol SZÖVETEK nagy választékban

Apponyi Albert Ujvidéken.

Gróf Teleki Arvéd, az ujvidéki függetlenségi s negyvennyolczas párt képviselőjelöltje vasárnap tartotta meg Ujvidéken programmbeszédét. Kiséretében voltak: gróf Apponyi Albert, Lovász Márton, Thaly László, Szunyogh Mihály, Laehne Hugó, Csányi Sándor, Nagy Emil, Keller István orszgy. képviselők. A délelőtti a leutazott képviselők Szabadkán töltötték, ahol Apponyi misét hallgatott és délelőtti pedig Mukics Simon országgyűlési képviselő vendégei voltak. Szabadkáról Ujvidékiig valóságos diadalmenet volt Apponyi útja.

Ujvidéken nagy ünnepléssel fogadták az érkezőket.

Teleki Arvéd gróf programmbeszéde után gróf Apponyi Albert emelkedett szólásra.

Ami a jelenlegi politikai helyzetet illeti, — mondá a többi között — olyan időket élünk, amikor minden képviselőválasztás döntő súlyjal bír nemzetünk életében.

Kétszeresen fontos ez a választás, mert nem más az, mint bebizonyítása annak, hogy vajjon itt a hazafias polgárság milyen módon tudja a magyar állam eszméit diadalra juttatni. Arról van most szó, hogy az alkotmány vagy a leleplezett önkény uralkodjék-e.

Amidőn a négy hónap óta húzódó politikai válságot szemléljük, látjuk azt, hogy ha az a veszedelem fenyegeti az országot, hogy megosztani akarják a nemzetet a negyvennyolczas törvényekben lefektetett alkotmányos biztosítékaitól, ilyen körülmények között nemcsak egy pártnak, de az egész nemzetnek feladatát jelenti minden pótválasztáson a függetlenségi zászló diadalra jutása. (Zajos éljenzés.)

Nem igaz az, hogy nincsen olyan többség, amelyből kormány alakulhatna, mert a koalíciós pártok megegyeztek egy olyan programban, amelynek keresztülvitele áldást fog hozni az egész országra. (Ugy van, ugy van!) a programm lévén az, hogy a nemzet nemzet legyen a maga valóságában, nem csak néptörzs, mint azt Chlopyban megírták. (Élénk éljenzés és taps.)

Nekünk meggyőződésünk az, hogy e célok úgy érhetők el, ha az országról lehullanak a közös ügyek bilincsei és ha a nemzet a tiszta personal unio alapjára helyezkedhet. Nem rég vallom ezeket az elveket, de 36 éves politikai mult után, mint kiábrándult térfi állók itt önök előtt, — mint ahogy mások is átmentek ugyanezen processuson.

Nekünk a megvalósítására kell törekedni, a katonai kérdésekben kifejezett követeléseink-

nek; mert hogyan imponáljon a magyar nyelv fensége akkor, ha a legkisebb császári és királyi hadnagy előtt sincsenek tiszteletben a magyar nyelv jogai?

Ezekre fog törekedni az önök képviselőjelöltje, az én igen tisztelt barátom, akit melegen ajánlok szíves bizalmukba. (Szünni nem akaró éljenzés és taps.)

A nemzetiségi jelölt Musiczki Döme, a szerb radikális párt jelöltje, pancsovai ügyvéd is vasárnap délután tartotta meg programmbeszédét egy kisebb vendéglőben, ahol kevés számu, tisztán nemzetiségi választópolgár volt jelen és amelytől a város intelligenciája teljesen távol tartotta magát.

A politikai válság.

Szombat óta a helyzet nem változott; még Tisza szombati kihallgatásának eredményei sem mutatkoznak, mert gróf Andrássy Tivadar halála megakasztotta az ügyek menetét. Tisza utólag azt ajánlotta a királynak, hogy a szövetkezett pártokkal tárgyaljon újból — és hívja meg gróf Andrássy Gyulát, a ki iránt az összes ellenzéki pártok bizalommal viselkednek.

A késedelem természetesen nem lesz hosszú, csak napokról lehet szó; gróf Andrássy Gyula megfogja hozni azt a hazafias áldozatot, hogy a temetés után rövid egy-két nappal hozzá érkezendő királyi meghívásnak engedni fog.

Kormánypárti körökben úgy vélekednek, hogy gróf Tisza István felmentése most már okvetlen bekövetkezik és hogy addig is, míg Andrássy intézőleg belenyulhat az ügyek menetébe, tárgyalások lesznek, melyeket szerintök mégis csak báró Burrián István folytatna az ellenzékkel.

Ha ismét eredménytelenül folynék le az egyezkedés a király és a többség között, ez esetben felelevenednék a hivatalnok minisztérium eszméje és akkor Burrián szerep is juthat Magyarországnak történetében; mert ez esetben ő lenne az alkotmányos Magyarországnak első nem alkotmányos minisztere.

A vezérbizottság ülése.

Az ellenzék vezérbizottsága ma délelőtt tíz órára ülést hirdetett, melynek a parlament

munkaprogramjának megállapítása volt a programján. Az ülésre azonban Kossuth Ferencz elnökön kívül csak négyen jöttek el: gróf Batthyány Tivadar, Vázsonyi Vilmos, Thaly Kálmán és Sággy Gyula és így a tanácskozást nem tarthatták meg. A vezérbizottság így az ülését holnap, kedden délelőtt tíz órakor tartja meg.

UJDONSÁGOK.

* **A polgármester elutazott.** Rimler Károly polgármester Budapestre utazott.

* **Nepomuki Szent János.** A mai napot a katolikus egyház nagy szentjének, a gyónási titok vértanujának, *Nepomuki Szent János* emlékének szenteli. Ma keddtől kezdve nyolcz napon át a nagy szent tiszteletére minden nap a késő délutáni órákban litániát tartanak a római katolikus templomokban.

* **Uj beosztások a városi hivatalokban.** A csütörtöki városi közgyűlésen megejtett választások tudvalevőleg nagy változást idéznek elő a városi hivataloknál. Az ujonnan megválasztott pénztárnok: *Fapalczy Ferencz* csak a jövő hónapban veszi át új hivatalát. Addig is szabadságra megy. Helyette az I. alkapitányi teendőket *Eleméry Ferencz* aljegyző látja el, aki valószínűleg utóda is lesz s aki nemcsak kiváló képzettségénél, hanem eddigi kiváló munkáságánál fogva mégis érdemelne a megválasztását.

* **Nagyvárad Schweidel vértanu szobrának leleplezésén.** A magyar nemzet szabadságharcza egyik dicső vitéz honvédtábornokának *Schweidel József*nek, ki az aradi várban szintén vértanu halált halt, szülővárosa Zombor szoborral örököltette meg emlékét. A szobrot holnapután csütörtökön leleplezik le ünnepelesen, melyen a képviselőház s a szövetkezett ellenzék képviselével vesz részt valamint képviseltetik magukat a törvényhatóságok. Nagyvárad város részéről *Dus László* főügyész és *Szokoly Tamás* törvényhatósági bizottsági tag vesznek részt az ünnepélyen. Diszes, a város színeit viselő széles szallagos babér koszorut visznek magukkal a küldöttek a nagy szabadsághős szobrára a szalagon a következő felirattal. Nagyvárad város közönsége — Schweidel József honvédtábornoknak.

I.

Nagy öröm volt N . . . faluban, különösen Márkus Paliéknál. Hogy is ne örültek volna, mikor a Pista gyerek most jött haza a hónya alatt szorongatva a jeles érettségi bizonyítványt. Csak hogy ki nem ugrott a bőréből örömben. De ennek az örömelek egyéb oka is volt, nemcsak az érettségi bizonyítvány. Hát a kis baba arcú Klárka, a szomszéd Egriék Klárkájával No annak erősebben zakatolt a szíve, mint az a vonat, a mely Pistát szállította — mikor észre vette, hogy az utca ajtó nyílik s azon Márkus Pista lép be. Ucczu ki a konyhába, aztán be a szobába — szeretett volna egyenesen a Pista nyakába ugrani, de végre is az előszobában álapodott meg mindkét kezét nyultván az érkező elé!

— Hozott Isten édes Pista lelkem! Csak hogy végre is itt vagy. — De aztán a mama alakját Pista nem látván a láthatáron feltűnni érettségének tudatával fölbátorította önmagát a miről a Klárka arcán maradt vörös folt ta-

nuskodott. Hanem a mire a mama megérkezett, a kis folt úgy eltűnt, mintha ott sem lett volna.

Ha Pista poéta volt, akkor azt a nyarat, azt a vakácziót bizonyára nagyon sok költeményben énekelte meg.

Teltek a napok. A fiatalok boldogok, nagyon boldogok voltak. Volt ugyan aggályuk, hátha 4—5 év alatt történik valami, hiszen addig úgy sem lehetnek egymáséi. Ez az aggodalom keserűséggel töltötte ugyan el szívüket, de aztán megvigasztalódtak; biztak egymásban s önmagukban.

Nemsokára Pista a pesti egyetem legszorgalmasabb joghallgatóinak egyike volt Ügyvédi irodán dolgozva, órákat adva tartotta fenn magát, hiszen hazulról nem igen tudták segíteni. Különösen akkor kezdődött nyomora, mikor édes anyja meghalt . . .

II.

N . . . faluban lakodalom volt. Az Egriék Klárirája a menyasszony. Jól megtermett, szép

barna ember a vőlegénye. S hogy szépségével arányában állott gazdagsága, az csak növelte értékét. A Dunán tél mindenki ismerte a híres Dobay földbirtokost. Papák, mamák, leányok csak úgy vadásztak reá, de ő nem volt hajlandó horogra akadni. Végre, mikor a görgegyi havason való vadászatról haza menőben volt, betért N . . . faluba s ott ismerte Klárkát. Elhatározta, hogy nőül veszi. A határozatot csakhamar tett követte. Klárka vonakodott, hiszen az ő lelkében másnak a képe élt. De hát hol van az megírva, hogy ahhoz menjen férjhez a leány, a kit szeret? — Aztán a szülők miért vannak? — Nézd leányom így, amugy, míg Pista nőülhet, addig sok idő mulik el. Aztán el is felejtethet az idő alatt. A Dobayé leszell s ezzel az ügy el van intézve.

. . . Egy sápadt menyasszonyt s egy piros pozsgás barna vőlegényt esketett össze a pap.

III.

Péter! A vacsorámat a szobámban fogyasztom el. Akárki keres, nem vagyok otthon! adta

Üzletáthelyezés!

A n. é. közönség nagybecsű támogatását kérve vagyok Kérem a helyes címre figyelni!

Tisztelettel hozom a n. é. közönség szíves tudomására, hogy az eddig a Fő-utcán, a gróf Bethlen-féle házban levő **aranyműves- és vésnök-üzletemet** a városi Bazar-épület színház oldali részére,

a postai-gyűjtőde mellé **helyeztem át.**

Amidőn ezt szíves tudomásul adom, egyben tudatom azt is, hogy mindennemű **aranyműves- és vésnöki munkálatokat a legszebb kivitelben**, a legolcsóbb árszámítás mellett eszközölök.

kiváló tisztelettel:

Sattler Zsigmond, aranyműves és vésnök.

* Palotay László elutazása Rómába.

Vasárnapi számunkban megírtuk, hogy káptalanunk disze, Palotay László pápai praelátus, a katolikus kör illusztris egyházi elnöke áldozársága félszázados jubileumának határkövéhez ért el s hogy a jubileumot Rómában az egyház szívében üli meg, illetve ott tartja meg aranyemlékét. Palotay László pápai praelátus tegnap délelőtt kelt a hosszú fáradságos utra.

* Gróf Andrássy Tivadar temetése.

Gróf Andrássy Tivadar holttestét vasárnap be-szentelték és este elszállították Töke-Terebesre, ahol tegnap a pompás családi mauzoleumba helyezték megdicsőült nagynevű atyja mellé örök nyugalomra. Az elhunyt gróf és családja iránt rendkívüli mértékben nyilatkozott meg a hivatalos körök és a társadalom részvéte. A beszéltetési szertartáson képviselve volt az egész főúri és politikai világ és a művész-társaság színe-java; a koporsóját a gyász és kegyelet tömérdek illatos hirdetője, száz és száz koszoru borította, az általános gyászból részt kért az uralkodó is, aki kabinetirodájá utján táviratilag fejezte ki meleg részvétét az elhunyt özvegyének. A holttestet vasárnap délután két órakor szentelték be a Margittraktart 7. szám alatti gyásházban. A ravatalt a koszorúk egész halmaza borította és a koporsót a gyászbaborult család tagjai vették körül. A teremben a képviselőház diszruhás szolgálói állottak sorfalat. A koporsót a Képzőművészeti Egyesület nemzeti színű koporsótakarójával fedték be, melyet Feszty Árpád az egyesület elnöke és Ligeti Miklós szobrász tettek a koporsóra. A beszéltetési szertartásra, amelyet Brucha Sebestyén kapuczinus zárdafőnök végzett fényes segédlettel, a grófi család termei zsufolásig megteltek. Az első közt voltak a képviselőház tagjai Jusch Gyula elnök és Bolgár Ferenc és Rakovszky István alelnökök vezetése alatt. A gyászoló család tagjai és tisztelői sorában a főrendiház tagjai is nagy számmal voltak jelen. Gróf Apponyi Lajos udvarnagy és neje, valamint gróf Batthyány Béla százados, József Agost főherceg szolgálattévő kamarása s Wimpffen grófnő, Augusztina főhercegnő udvarhölgye. A kormány tagjai gróf Tisza István miniszterelnökkel, a politikai világ, a főúri társadalom és a művészet és irodalom előkelőségei, szántugy Lobkovits Rudolf herceg, tábornok, hadtestparancsnok voltak jelen a beszéltetésen. Széll Kálmán Rátótról Budapestre érkezett, hogy barátja végtisztességén részt vegyen.

Ott voltak azonkívül még Kossuth Ferenc, Tóth János, gróf Eszterházy Mihály, gróf Zichy Wladimir, gróf Zichy Jenő, gróf Zichy Aladár, báró Harkányi Frigyes, báró Kaas Ivor, gróf Batthyány Tivadar, gróf Csekonits Endre, Wekerle Sándor, Bubics Zsigmond kassai püspök, König Gusztáv plébános, Semsey László, Gromon Dezső, gróf Szápáry László, Zsilinszky Mihály, gróf Károlyi György, gróf Zichy István, gróf Zichy Kázmér, gróf Szápáry Pál, Rákosi Jenő, Wlassics Gyula, Sággy Gyula, Szatmári Mór, gróf Széchenyi Gyula, gróf Széchenyi Béla és még számosan. A holttestet az este 10 órakor induló különvonattal vitték Töke-Terebesre, ahol tegnap délelőtt 11 órakor helyezték örök nyugalomra a családi sírboltban. A különvonattal Jusch Gyula elnökkel számos képviselő utazott el.

* A jövő évi választók névjegyzéke.

Nagyvárad város jövő évi választóinak ideiglenes névjegyzéke tegnap délután öt óráig volt közszemlére kitéve, s ekkor telt le a határidő, ameddig felszólamlásokat bele lehetett adni a névjegyzékbe leendő felvétel vagy kihagyás miatt. Érkezett is be mintegy ötven felszólamlás. Dr. Adorján Ármint tömegesen adta be a felszólamlásokat választók bevételeit kérve; Löwenstein Zsigmond szintén 25 szavazó felvételét kéri. Dr. Stocker József viszont egy csapat szolgáló kiterlését kéri. A következők, illetve a következők érdekében adtak be felszólamlásokat:

Dr. Kopper Adolf, Veiszlovits Gyula, ifj. dr. Popovics György, dr. Havas Kálmán, dr. Halász Andor, dr. Stern László, Lászlóffy Gyula, Zóra Tódor, Péász Lajos, Kiss Gyula, Rosenfeld Adolf, Neumann Mór, dr. Barta Andor, Weinberger Mihály, Tausz Jakab, Berger Lajos, dr. Popper Akos, Korponay Lajos, Tornyi István, Karajos Lajos, Horváth József, Veres György, dr. Barta Andor, Juhász Elemér, Szűts János, Ujfalussy Sándor, Marinkovits Sándor, Fenichel Salamon, Sima János, Muesi István, Molnár Sándor, Czencz József, Simkó Ferenc, Rákosi Ferenc, Bukai György, Walez György, Abvinezy Sándor tanár. Vámos Dezső, Halász Lipót, Szigeti Gábor, Győri Sándor, Csizmadia Gáspár, Szabó Bálint, Tantai Sándor, Tatay József, Paur Lajos, Balogh József, Kovács István, Tóth Benedek, Hegedüs József, Lele János, Erős Lajos, Kulcsár Antal, Pásztor Sándor, Szabó Mihály, Szura András, Hegyesi Gusztáv, Hirsch Lajos, Grünwald Ignác, Rosenstock József, Klein Hermann, Kaufmann Márton, Pogács Dávid, Weisz Zsigmond, Weisz Albert,

Klein Mózes Darvas Henrik, Klein Lipót, Heller Jenő, Kohn B. Béla, Weisz I. Miksa, Klein Adolf, Weinstock Lőrincz, dr. Láncey József, Vass Imre, Schusster Adolf, dr. Papp Károly, dr. Cseresnyés Béla, Demeter János, Barta László, Blaha István, Fleischer Lipót.

* **Elhunyt városatyja.** Nagyvárad város székháza tornyán a tegnap délelőtt folyamán gyászlobogó jelent meg. Weisz Mór kereskedő a város törvényhatósági bizottságának tagja hunyt el. Mint értesülünk az elhunyt nagyobb összeget hagyott jótékony célra vallás-különbség nélkül. Halálát nagy család gyászolja. A temetés ma, kedden délután 4 órakor lesz a Kolozsvári-utcai lakásból s részt vesz rajta a város is, és erre vonatkozólag a távollévő polgármester helyett Bordé Ferenc főjegyző a következő felhívást bocsátotta ki a törvényhatóság bizottsági tagjaihoz:

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának t. tagjait felkérem, hogy bizottsági tagtársunknak, néh. Weisz Mór urnak a folyó évi május hó 16-án délután 4 órakor a Kolozsvári-utcai gyásházánál megtartandó végtisztesség-tételén megjelenni sziveskedjenek.

* **Hirlapírók ünneplése.** Szeged közönsége a város ujáteremtésének negyedszázados évfordulója alkalmából, sajtóban megnyilvánuló nagy erkölcsi erők iránti tiszteletének kifejezése céljából a sajtó két tagját, Kulinyi Zsigmondot és Békefi Antalt ünnepelte újságírói pályájuk 25 éves évfordulóján. Az ünnepély vasárnap délután a vározháza épületében tolyt le, amelyen képviselve volt a városi hatóság az állami hivatalok, a függetlenségi párt, a nőegylet, az egész közélet, kereskedő és iparos osztály s több nagyobb vidéki szerkesztőség. Lászlár György polgármester ünnepi beszédében a szegedi társadalom elismerését fejezte ki a jubiléus hirlapíróknak és több ezer aláírással két díszalbumot nyújtott át. Szávay Gyula a vidéki hirlapírók szövetségének remek ajándékait adta át s beszédében köszönetet mondott Szeged városának a sajtó ily nemes megbecsüléseért. Pósa Lajos ünnepi beszéde után Békefi Antal válaszolt. A betegsége miatt a megjelenésbe gátolt Kulinyit több küldöttség felkerest lakásán. Üdvözlő táviratokat küldtek: Rákosi Jenő, Falk Miksa, Margalits Ede, Sztéryni József, az összes hirlapírói egyesületek, a legtöbb fővárosi és vidéki újság.

ki parancsot egy a 40-es években levő férfiú. — Igenis kérem ásson! A nagyságos urat d. u. egy ur kereste, tetszik tudni az az ur, a kivel a mult héten együtt méltóztatott haza jönni a kaszinóból.

— És aztán?

— Azt mondtam, hogy a nagyságos ur ma este 8 után jön haza.

— No és?

— Meghagyta, hogy mondjam meg a nagyságos urnak, hogy 9 órakor el fog jönni. Annak az urnak sincs itthon a nagyságos ur?

— Dobaynak itthon vagyok! — s betette maga után az ajtót.

Csudálatos, — gondolta magában. Ezzel az emberrel kétszer találkoztam csak s vonzódunk egymáshoz. Jóra való derék ember. Végre is egyszer csakugyan engedni fogok a kérésének, s kimegyek meglátogatni. Mondanom sem kell, hogy ez a deresedő nagyságos Márkus Pista volt. Foglalkozásra nézve: — törvényszéki bíró.

Péter behozta a vacsorát s a bíró hozzálátott az étel elfogyasztásához. Rágyutott egy cigarettára s átment dolgozó szobájába. Egy akta csomót vett elő s azokat böngészte. Nem sokára kopogtatás zavarta meg.

— Szabad!

Dobay lépett be. Meleg kézszorítás a szokásos kérdezősködések után mindketten helyet foglaltak.

— Megbocsátasz édes Pista barátom, hogy ilyen későn zavartalak de az ügy iránti érdek-

lődésem készítetett arra, hogy ilyen későn alkalmatlankodjam.

— Ejha, tehát csupán az ügy s nem én? érdeklődött mosolyogva a bíró ur. — Különbö az ügy rendben van. Az ítéletet ma hirdette ki a bíróság. A betörők mindegyike 4 évet feleséged bántalmazója 8 évet kapott. A védők nem fellebbeztek:

— Kár.

— Hogyan? — Te mondd ezt? —

— Na igen. A feleségemnek óhaja, hogy a bíróság a tetteseket minél enyhébb büntetésben részesítse. Tulajdonképpen most azért lennék nálad őszintén szólva, hogy azok számára a feleségem óhaját — hiszen tudod . . . egy kissé enyhék legyenek. De jó, hogy így van.

— Valóban csudálkoznom kell kedves nőd nagylelkűsége fölött. Négy hétig fekszik egy zuzott sebbel, mit a betörés alkalmával szerzett s kegyelmet esedez a bűnösök részére. Na igen! — És hogy érzi magát Önagysága?

— Köszönöm jól. — Ha nem tudod mit? Csomagolj s jöjj velem. Sárbogárdra. A feleségemnek megígértem, hogy vendéggel térek vissza s ekkor te reád gondoltam. Most nem térhetsz ki ki kérésem elől, jönnöd kell.

— De. —

— Semmi de. A vonat egy óra mulva indul. Semmi tiltakozást nem fogadhatok el. Tudom, hogy holnap kezdődik 8 heti szabadságod. Erre vártam.

— Ah tehát ennek is utána jártál? De

kérlek szépen ez mégis csak lehetetlen. Majd máskor a jövő héten. Engedj meg most.

— Most el fogsz jönni. A feleségem ismerni óhajtja azt az embert, a kihez engem olyan erős rokonszenv fűz. Én nem irtalak be Téged, nem mondtam meg a nevedet, egy szót sem szoltam felőled, azt akartam, hogy ő minden befolyástól menten úgy ismerjen meg, mint én ismerlek.

— Ah kérlek, szavait elbizakodottá tesznek s igazán megvallva magam is óhajtom megismerni kedves nődet, akiről nagyon sok jót hallottam ez ügy tárgyalása közben.

— S így elfogsz jönni.

— Sajnálom igazán, hogy kérésedet, nem teljesíthetem. Holnap —

— Holnap Sárbogárdon leszünk. Hé Péter! — a legszükségesebbeket csomagolja. A nagyságos ur két hétre utazik.

A belépő szolgáló nagyot nézve vette tudomásul a hallottakat s indult a parancsot teljesíteni.

— Igazán furcsa ember vagy. Na tessék. Most te parancsolsz az én lakásomban. Ám jó, legyen amint akarod. — Hanem Te igazán egy szót sem szoltál feleséged felől. Azt sem tudom honnan nőültél, kit vettél el, csak azt tudom, hogy egy szeretetre méltó, nemes szívű feleséged van. Hát beszélj valamit felőle.

— Egy szót se. Ismerd meg magad.

Egy fél óra mulva egy kocsi állott meg a lejárat előtt, mely az állomáshoz szállította az utazókat. (Vége köv.)

* **Rákóczi születésnapja — nemzeti ünnep.** A kassai 48-as honvédegyelet abból az alkalomból, hogy *Rákóczi* Ferencz hamvait Kassára hozzák, felhívta a társuleteket, hogy ők is hassanak oda, hogy II. Rákóczi Ferencz születésének napja törvénybe iktattassék s egyuttal nemzeti ünnep legyen. E határozatot a kassai egyesület megküldi a törvényhatóságoknak is a képviselőházhoz leendő hasonszemléi felterjesztés készítése czéljából.

** **Beniczky Ferencz meghalt.** *Beniczky* Ferencz, Pestmegye volt főispánja, valóságos belső titkos tanácsos vasárnap este meghalt. A megboldogult, aki hetvenkét évet élt, általános tiszteletben, gyorsan követte a halálba nejt, az iméntmultban elhunyt *B. Bajza* Lenkét, a kiváló írónt. *Beniczky* Ferencznek érdemekben gazdag élete a közpályán telt el. *Beniczky* 1833-ban született Budapesten; a bihivatali ranglétrán korán előkelő fokra került, 1868-ban pénzügyminiszteri tanácsos és a gödöllői királyi uradalom igazgatója lett, 1880-ban országgyűlési képviselővé választották, 1882-ben jársági főispán, 1884-ben belügyi államtitkár majd az Operaház és Nemzeti színház intendantsa lett és 1890 óta Pestvármegye és Kecskemét város főispánja volt, mignem a közelmultban visszavonult a közpályáról, amikor magas, királyi kitüntetésben részesült. Élete folyásában, mindegyik állásában rokonszeny kísérte, a fővárosban is nagy népszerűsége volt; a kormány politikáját követte, de nem egyszer adta jelét hivatalos minőségében független hazafiságának. Vasárnap délelőtt még sétálni indult, de rosszul érezte magát és ágyba esett, azután állapota rohamosan rosszabbodott és este fél kilencz órakor *Bajza*-utczai lakásán hirtelen meghalt. Temetése valószínűleg ma kedden lesz.

* **Adórajstromok közszemlén.** Nagyvárad város összes város részére, továbbá az idegen szülő tulajdonosokra az 1905 évre vonatkozó s a végérvényesen megállapított százalékban kivetett utadóval, valamint az állami egyenes adót nem fizetők által természetben leszolgálható kézi napszámokról szóló egyénekenkénti kivetési lajstromok az 1900 évi I. t. cz. 23 §-a rendelkezéséhez képest a városi adóhivatalnál (városi székház földszint) és pedig az I. ker. olasz városrész kivetése a 21. számú, a II. ker. Újváros és Külváros kivetése a 15. számú, és a III. ker. váralja, Velence- Csillag város valamint a hegyközség kivetése 26 számú hivatali helyiségben f. évi május hó 30 napjáig terjedő 15 napi közszemlére kitétetnek. — Miről az érdekeltek azzal értesítetnek, hogy ezen egyénekenkénti kivetési lajstromokat a fentebbi határidő alatt megtekinthetik s a netalán sérelmesnek tartott kivetés ellen felszólalásait f. évi május hó 30 napjáig Nagyvárad város közigazgatási bizottságához beadhatják. Nagyvárad, 1905 évi május hó 8-án. *Rimler* Károly s. k. polgármester.

* **Gyászrovat.** Folyó hó 14-én délután 4 órakor általános részvét mellett temették el Székelyhidon *Szebeny* Jánost, volt 48-as nemzetőrt és tanítót, ki félszázadon keresztül oktatta, nevelte Endrőd község népét. Egy évtizeddel ezelőtt nyugalomba vonult s flánál a székelyhidi plébánián vonta meg magát. Temetésén részt vett ugyszólván az egész község, élén a község érdemes földes urával gróf *Stubenberg* Józseffel. Koporsóját az elismerés és részvét jelei gyanánt szebbnél-szebb koszoruk borították. A temetést *Szöke* János érkeserüi lelkes végezte.

* **Elfogott kasszafurok.** Petrozsényben tegnap fogták el fővárosi detektívek Schönber-

ger Bernát kasszabetörőt, ki Rosenberg Lajos néven öt év óta tartózkodott Petrozsényben és egy Weisz Fanni nevű nővel szatócsüzletet nyitott. Schönbergernél nagyobb mennyiségű pénzt, ékszert és betéti könyveket találtak. Még tegnap Zilahra szállították és ott fogják a nagy-károlyi adóhivatalban és a zilahi adóhivatalban történt kasszafurás miatt kérdőre vonni. Az ékszerek, a melyeket Schönberger lakásán találtak, a nagy-károlyi betörésből valók.

* **Tompa Kálmánt meglőtték.** Makón a színházban vasárnap Angyal Bandi előadása közben Nagyvárad közönségének jó ismerősét Tompa Kálmán színészt, aki a czimszerepet játszotta, felvonás végén véletlenségből meglőtték. Tompa az előadáson mint rendező működött. A sebesültet az orvosok bekötötték és lakására szállították. Sérülése súlyos, de nem veszedelmes.

* **Jégverés a hegyeken.** Az esős, borús időjárás igen jó hatással van a vegetációra. Vasárnap virradóra azonban nagy pusztulást okozott a vihar és jég. Éjjel hatalmas szél s nagy jégeső kerekedett és Nagyváradtól északra-keleti irányban húzódott keresztül. A nagy sötétágon és a fagyvászárhelyi hegyen sok kárt tett a szőlőkben; a jégdarabok leverték a szőlő fűrtit és leveleit s a gyümölcsfákról a gyümölcsöt. A kár igen nagy.

* **Öngyilkos pénztárnok.** Tegnap Krenaric János, észéki takarékpénztári szövetkezet pénztárosa elmetsette nyakereit. Tette közvetlen okának reménytelen szerelmét tartják. Allapota reménytelen. Pénztárát a legnagyobb rendben találták.

Pannónia étterem és teli kert.

Első minőségű **Dréher-féle KORONA-SÖR**, termelőktől beszerzett **kitünő BOROK**; továbbá izletes villás-reggeli zóna szerint is kiszolgálva **20 fillérért.**

Tisztelettel

KARNER GYULA vendéglős.

x Felhívjuk a t. olvasó közönség figyelmét **Mitteiler Ede** férfi-szabó mai számunkban közölt hirdetésére.

IRODALOM.

Az Akadémia diszülése.

Nagy és előkelő közönség, amelynek sorában diszes számmal voltak a politikai világ kiválóságai, jelent meg a Magyar Tudományos Akadémia vasárnapi diszülésén. Az érdeklődés természetesen főleg Vécsey Tamás, egyetemi professzor *Tisza* Kálmánról, Magyarország néhai miniszterelnökéről mondott emlékbeszédnek szült. Érdekes és meglepő volt a *Kautz* Gyula elnöki megnyitó beszéde, amely kétségbe vonja, hogy Magyarországon egyáltalán volna valódi tudományosság.

Az Akadémia oszlopos diszterme zsufolásig megtelt hallgatósággal. Az elnöki emelvény mögött, délszaki növények közepette volt elhelyezve *Tisza* Kálmán olajfestésű arc képe, melyet a *Tisza*-család ajándékozott az Akadémiának s amelyet a tudós társaság határozatából az Akadémia képes termében fognak elhelyezni. A diszülésen ott volt gróf *Tisza* István miniszterelnök és neje is.

Az ülést *Kautz* Gyula, az Akadémia másodelnöke nyitotta meg. *Kautz* beszédében főleg azzal foglalkozott, hogy van-e a mai értelemben tudomány és tudományosság hazánkban s arra a konkluzióra jutott, hogy nincs. A pártatlan és higgadt megfigyelője tudományossági viszonyainknak, szült többek közt, nem zárkozhatik el ama nagy és jelentékeny hiányok, hé-

zagok és tökélytelenségek elől sem, amelyek észlelhetők, s arra a kevésbé örvedetes következtetésre vezetnek hogy mindaz, amit eddig felhoztunk, még nem elégséges egy kedvezően hangzó lezáró itélet kimondására, vagyis nem szenved kétséget, hogy igazi, azaz mai európai értelemben vett tudomány és tudományosságról hazánkban eddigelé még nem igen szólhatni.

Ezután *Heinrich* Gusztáv főtitkár terjesztette elő jelentését az Akadémia tavalyi munkásságáról.

Elsőbben köszönetet mond főtitkárra történt megválasztásáért, majd panaszosan említi, hogy az Akadémiának egyik főbaja az, hogy szegény és ennél fogva a rája rótt nagy föladatakhoz mérten anyagi eszközei távolról sem elégségesek.

Másik főbaja az Akadémiának az, hogy a magyar tudományok nemcsak közönsége csekély hazánkban de munkásai is nagyon kis számuak. (Különösen az Akadémián.) Mind a két bajon segíteni kell. Rátérve az Akadémia tavalyi tevékenységére, jelentést tesz gróf Széchényi István munkái kiadásának jelen állásáról, s jelzi, hogy a Széchényi-muzeumot valószínűleg ez év őszén nyitják meg. A jeletés végül beszámol az Akadémia halottairól.

A főtitkári jelentés elhangoztával Vécsey Tamás udvari tanácsos, az Akadémia rendes tagja tartotta meg emlékbeszédét *Tisza* Kálmánról, az Akadémia volt tiszteleti és igazgatótanácsai tagjáról, kit mint politikust jellemzett különösen.

Az emlékbeszéd szerzőjét a hallgatóság lelkesen megéljenezte.

A diszülés napirendje ezzel kimerült s az Akadémia tagjai délután fél három órakor lakomára gyűltek a Continental-szállóban.

Szent Antal imakönyv. Pádúai Szent Antal Lapja kiadóhivatalában (Budapest, VIII., Fhg Sándor-u. 36, »Pázmáneum«) megrendelhető *Pádúai Szent Antal imakönyve*, mely az összes katolikus köz- és magánjátosságra való, de kivált bőven szent Antal tiszteletére szolgáló imákkal és énekkel, három szép képpel jelenik meg. Ára aranyozott egész vászonkötésben 1.40 K, bőrben metszve 2.40 K, párnás bőr-, plüs- vagy csont-diszkötésben, arany vágással és tokban 3.40 K.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Kedd: Aranyvirág. Szamosi Elza második fellépte

Szerda: Paradicsom
Csütörtök: Boszorkány.
Péntek: Apajune (új operett.)
Szombat: Apajune.

Vasárnap: d. u. Menyecskek, este, Kornevillei harangok.

Szamosi Elza Nagyváradon.

Rövid idő alatt fényes pályát futott be a művésznő, aki tegnap »János vitéz«-ben bemutatkozott Nagyváradon; s ez a bemutatkozás azt bizonyítja, hogy a fényes pályához érdemek fűződnek. Kettős szereppel lépett fel a művésznő: Iluskát és a francia királyleányt játszotta. Mind a kettőben remekelt. Hangja csengő, erős szoprán, biztosan énekel, tud színezn, érzéseket a hang árnyalataival kifejezni. Az a finom operai stílus, melyet szerepébe vitt, csak emelte ezt a két, különben is gyöngéd, finom szerepet. A darab többi szereplője kivétel nélkül határozott hanyatlást mutat a régi »János vitéz« előadásokhoz képest. Amennyire kimagaslott a vendégművésznő, annyira kicsikék maradtak az itteniek.

S. Szamosi Elza második fellépte. A magyar királyi operaház illusztris művésznője ma lép fel a Szigligeti-színházban másodszo-

* **Rákóczi születésnapja — nemzeti ünnep.** A kassai 48-as honvédegyet abból az alkalomból, hogy *Rákóczi Ferencz* hamvait Kassára hozzák, felhívta a társaságot, hogy ők is hassanak oda, hogy II. Rákóczi Ferencz születésének napja törvénybe iktattassék s egyuttal nemzeti ünnep legyen. E határozatot a kassai egyesület megküldi a törvényhatóságoknak is a képviselőházhoz leendő hasonszemlével felterjesztés készítése czéljából.

* **Beniczky Ferencz meghalt.** *Beniczky* Ferencz, Pestmegye volt főispánja, valóságos belső titkos tanácsos vasárnap este meghalt. A megboldogult, aki hetvenkét évet élt, általános tiszteletben, gyorsan követte a halálba nejét, az iméntmultban elhunyt *B. Bajza* Lenkét, a kiváló írónt. *Beniczky* Ferencznek érdemekben gazdag élete a közpályán telt el. *Beniczky* 1833-ban született Budapesten; a bihivatali ranglétrán korán előkelő fokra került, 1868-ban pénzügyminiszteri tanácsos és a gödöllői királyi uradalom igazgatója lett, 1880-ban országgyűlési képviselővé választották, 1882-ben jársági főispán, 1884-ben belügyi államtitkár majd az Operaház és Nemzeti színház intendantusa lett és 1890 óta Pestvármegye és Kecskemét város főispánja volt, mignem a közelmúltban visszavonult a közpályáról, amikor magas, királyi kitüntetésben részesült. Élete folyásában, mindegyik állásában rokonszeny kísérte, a fővárosban is nagy népszerűsége volt; a kormány politikáját követte, de nem egyszer adta jelét hivatalos minőségében független hazafiságának. Vasárnap délelőtt még sétálni indult, de rosszul érezte magát és ágyba esett, azután állapota rohamosan rosszabbodott és este fél kilencz órakor *Bajza*-utcai lakásán hirtelen meghalt. Temetése valószínűleg ma kedden lesz.

* **Adóljajstromok közszemlén.** Nagy várad város összes város részére, továbbá az idegen szülő tulajdonosokra az 1905 évre vonatkozó s a végérvényesen megállapított százalékosan kivetett utadóval, valamint az állami egyenes adót nem fizetők által természetben leszolgálható kézi napszámokról szóló egyénekenkénti kivetési lajstromok az 1900 évi I. t. cz. 23 §-a rendelkezéséhez képest a városi adóhivatalnál (városi székház földszint) és pedig az I. ker. olasz városrész kivetése a 21. számú, a II. ker. Újváros és Külváros kivetése a 15. számú, és a III. ker. váralja, Velence- Csillag város valamint a hegyközség kivetése 26 számú hivatali helyiségben f. évi május hó 30 napjáig terjedő 15 napi közszemlére kitétetnek. — Miről az érdekeltek azzal értesítettek, hogy ezen egyénekenkénti kivetési lajstromokat a fentebbi határidő alatt megtekinthetik s a netalán sérelmesnek tartott kivetés ellen felszólalásait f. évi május hó 30 napjáig Nagyvárad város közigazgatási bizottságához beadhatják. Nagyvárad, 1905 évi május hó 8-án. *Rimler* Károly s. k. polgármester.

* **Gyászrovat.** Folyó hó 14-én délután 4 órakor általános részvét mellett temették el Székelyhidon *Szebeny* Jánost, volt 48-as nemzetőrt és tanítót, ki félszázadon keresztül oktatta, nevelte Endrőd község népét. Egy évtizeddel ezelőtt nyugalomba vonult s flánál a székelyhidi plébánián vonta meg magát. Temetésén részt vett ugyszólván az egész község, élén a község érdemes földes urával gróf *Stubenberg* Józseffel. Koporsóját az elismerés és részvét jelei gyanánt szebbnél-szebb koszoruk borították. A temetést *Szöke* János érkeserüi lelkész végezte.

* **Elfogott kasszafurok.** Petrozsényben tegnap fogták el fővárosi detektívek Schönber-

ger Bernát kasszabetörőt, ki *Rosenberg* Lajos néven öt év óta tartózkodott Petrozsényben és egy *Weisz* Fanni nevű nővel szatócsüzletet nyitott. *Schönberg*nél nagyobb mennyiségű pénzt, ékszert és betéti könyveket találtak. Még tegnap Zilahra szállították és ott fogják a nagy-károlyi adóhivatalban és a zilahi adóhivatalban történt kasszafurás miatt kérdőre vonni. Az ékszerek, a melyeket *Schönberger* lakásán találtak, a nagy-károlyi betörésből valók.

* **Tompa Kálmánt meglőtték.** Makón a színházban vasárnap Angyal Bandi előadása közben Nagyvárad közönségének jó ismerősét Tompa Kálmán színészt, aki a czimszerepet játszotta, felvonás végén véletlenségből meglőtték. Tompa az előadáson mint rendező működött. A sebesültet az orvosok bekötötték és lakására szállították. Sérülése súlyos, de nem veszedelmes.

* **Jégverés a hegyeken.** Az esős, borús időjárás igen jó hatással van a vegetációra. Vasárnap virradóra azonban nagy pusztulást okozott a vihar és jég. Éjjel hatalmas szél s nagy jégeső kerekedett és Nagyváradtól északra-keleti irányban húzódott keresztül. A nagy sötétágon és a fagyvissárhelyi hegyen sok kárt tett a szőlőkben; a jégdarabok levették a szőlőfűrtet és leveleit s a gyümölcsfákról a gyümölcsöt. A kár igen nagy.

* **Öngyilkos pénztárnok.** Tegnap *Krenaric* János, északi takarékpénztári szövetkezet pénztárosa elmetsette nyakereit. Tette közvetlen okának reménytelen szerelmét tartják. Állapota reménytelen. Pénztárát a legnagyobb rendben találták.

Pannónia étterem és télikert.

Első minőségű **Dréher-féle KORONA-SÖR**, termelőktől beszerzett **kitünő BOROK**; továbbá izletes villás-reggeli **zóna szerint is kiszolgálva 20 fillérért.**

Tisztelettel

KARNER GYULA vendéglős.

x Felhívjuk a t. olvasó közönség figyelmét **Mitteiler Ede** férfi-szabó mai számunkban közölt hirdetésére.

IRODALOM.

Az Akadémia diszülése.

Nagy és előkelő közönség, amelynek sorában diszes számmal voltak a politikai világ kiválóságai, jelent meg a Magyar Tudományos Akadémia vasárnapi diszülésén. Az érdeklődés természetesen főleg *Vécsey* Tamás, egyetemi professzor *Tisza* Kálmánról, Magyarország néhai miniszterelnökéről mondott emlékbeszédének szült. Érdekes és meglepő volt a *Kautz* Gyula elnöki megnyitó beszéde, amely kétségbe vonja, hogy Magyarországon egyáltalán volna valódi tudományosság.

Az Akadémia oszlopos diszterme zsutolásig meglelt hallgatósággal. Az elnöki emelvény mögött, délszaki növények közepette volt elhelyezve *Tisza* Kálmán olajfestésű arcképe, melyet a *Tisza*-család ajándékozott az Akadémiának s amelyet a tudós társaság határozatából az Akadémia képes termében fognak elhelyezni. A diszülésen ott volt gróf *Tisza* István miniszterelnök és neje is.

Az ülést *Kautz* Gyula, az Akadémia másodelnöke nyitotta meg. *Kautz* beszédében főleg azzal foglalkozott, hogy van-e a mai értelemben tudomány és tudományosság hazánkban s arra a konkluzióra jutott, hogy nincs. A pártatlan és higgadt megfigyelője tudományossági viszonyainknak, szült többek közt, nem zárkozhatik el ama nagy és jelentékeny hiányok, hé-

zagok és tökélytelenségek elől sem, amelyek észlelhetők, s arra a kevésbé örvendetes következtetésre vezetnek hogy mindaz, amit eddigelé felhoztunk, még nem elégséges egy kedvezően hangzó lezáró ítélet kimondására, vagyis nem szenved kétséget, hogy igazi, azaz mai európai értelemben vett tudomány és tudományosságról hazánkban eddigelé még nem igen szólhatni.

Ezután *Heinrich* Gusztáv főtitkár terjesztette elő jelentését az Akadémia tavalyi munkásságáról.

Elsőbben köszönetet mond főtitkárra történt megválasztatásáért, majd panaszosan említi, hogy az Akadémiának egyik főbaja az, hogy szegény és ennél fogva a rája rótt nagy feladatokhoz mérten anyagi eszközei távolról sem elégségesek.

Másik főbaja az Akadémiának az, hogy a magyar tudománynak nemcsak közönsége csekély hazánkban de munkái is nagyon kis számuak. (Különösen az Akadémián.) Mind a kétbajon segíteni kell. Rátérve az Akadémia tavalyi tevékenységére, jelentést tesz gróf *Széchenyi* István munkái kiadásának jelen állásáról, s jelzi, hogy a *Széchenyi*-muzeumot valószínűleg ez év őszén nyitják meg. A jeletés végül beszámol az Akadémia halottairól.

A főtitkári jelentés elhangoztával *Vécsey* Tamás udvari tanácsos, az Akadémia rendes tagja tartotta meg emlékbeszédét *Tisza* Kálmánról, az Akadémia volt tiszteleti és igazgatótanácsai tagjáról, kit mint politikust jellemzett különösen.

Az emlékbeszéd szerzőjét a hallgatóság lelkesen megéljenzte.

A diszülés napirendje ezzel kimerült s az Akadémia tagjai délután fél három órakor lakomára gyűltek a Continental-szállóban.

Szent Antal imakönyv. Pádai Szent Antal Lapja kiadóhivatalában (Budapest, VIII., Fhg Sándor-u. 36, »Pázmáneum«) megrendelhető *Pádai Szent Antal imakönyve*, mely az összes katolikus köz- és magánajátosságra való, de kivált bőven szent Antal tiszteletére szolgáló imákkal és énekekkel, három szép képpel jelenik meg. Ára aranyozott egész vászonkötésben 1.40 K, bőrben metszve 2.40 K, párnás bőr-, plüs- vagy csont-diszkötésben, arany vágással és tokban 3.40 K.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Kedd: Aranyvirág. Szamosi Elza második fellépte.

Szerda: Paradicsom

Csütörtök: Boszorkány.

Péntek: Apajune (új operett.)

Szombat: Apajune.

Vasárnap: d. u. Menyecskek, este, Korvillei harangok.

Szamosi Elza Nagyváradon.

Rövid idő alatt fényes pályát futott be a művésznő, aki tegnap »János vitéz«-ben bemutatkozott Nagyváradon; s ez a bemutatkozás azt bizonyítja, hogy a fényes pályához érdemek fűződnek. Kettős szereppel lépett fel a művésznő: Iluskát és a francia királyleányt játszotta. Mind a kettőben remekelt. Hangja csengő, erős szoprán, biztosan énekel, tud színeznit, érzéseket a hang árnyalataival kifejezni. Az a finom operai stílus, melyet szerepébe vitt, csak emelte ezt a két, különben is gyöngéd, finom szerepet. A darab többi szereplője kivétel nélkül határozott hanyatlást mutat a régi »János vitéz« előadásokhoz képest. Amennyire kimagaslott a vendégművésznő, annyira kicsiké maradtak az itteniek.

S. Szamosi Elza második fellépte. A magyar királyi operaház illusztris művésznője ma lép fel a Szigligeti-színházban másodsor.

Az aranyvirág című operett Aliss Ellen szerepében. A hajós művészasszony a mai szerepében betétként »Carmen« című operának egyik leghatásosabb s legszebb áriáját (Habanéra) énekli, a mely énekszámval mindenütt, ahol csak elénekelték, a legnagyobb szenzációs hatást keltette.

A vendégművésznőn kívül a czimszerepet Arady Aranka énekli, kívülök a többi főszerep a Palásthy, Székely, Tihanyi, Bognár kezében lesz.

A mai előadás bérletszűnetben (páros) tartatik.

A bérlok jegyeit déli 12 óráig fenntartja a színház pénztára.

Z E N E.

Patzkó Aladárné növendékeinek vizsgálja.

Patzkó Aladárné urnő — kinek Nagyváradon általánosan ismert s jó hírnévnek örvendő magánzeneiskolája van s a város legelőkelőbb családjainak gyermekeit tökéletesíti szép sikerrel a zongora és énekművészetben — május 21-én vasárnap délután 5 órakor tartja meg tanítványaival a premontrei főgimnázium dísztermében a vizsgálatot. A vizsgálat sorrendje.

A) Kezdők:

1. Loeschorn: Etűde, négykézre. Előadja Bihary Jenő, kiséri Csányi Sárika.
2. Diabelli: Etűde, négykézre. Előadják: Wagner Ella és Kelepecz Annus.
3. Schmidt; So atine (rondó rész) négykézre. Előadják Középpessy Birike és Kubik Szidi.
4. Bossi: Serenata. Előadja Poynár Mariska.
5. Schumann: Walzer (Albumblätter). Előadja Kalivoda Annuska.
6. Heller: Etűde. Előadja Reich Margitka.

B) Haladók:

1. Chopin: Mazur. Előadja Emődi Elek.
2. Mozart: Sonata (D-dur, első rész) négy kézre. Előadják Hraniczky Albert és Várszeghy Lajos.
3. Liszt: Pastorella. Előadja Kelepecz Jolán.
4. Curschmaun: Ti prego (canon) terzett (sopran, alt tenor). Éneklük: Csányi Gizi, Szentlélek Jolán, Horváth Miczi, Sommer János, Várszeghy Lajos.
5. Brahms: Magyar táncok, négykézre. Előadják: Farkas Irénke és Horváth Miczike.
6. Paderewsky: Menuette. Előadja Kondor Gizike.
7. a) Heller: Imromptue, b) Grieg: Trolldog. Előadja Várnai Berta.
8. Pergolese: Siciliana, műdal. Éneklük: Szentlélek Jolán.
9. a) Tschairowsky: »Évszakok« című ciklusából: Juni. (Barcarolle.) b) Grieg: Tavaszdal. Előadja: Csányi Sárika.
10. Chopin: Polonaise. Előadja Kutka Bella.
11. Mendelssohn: Capriccio. Előadja Várszeghy Lajos.

EGYESÜLETEK.

Az orvos egyesület közgyűlése.

— Dr. Kornstein Lajos emlékezete. —

A biharmegyei orvos, gyógyszerész és természet tudományi egyesület tegnap, hétfőn délután tartotta rendes évi közgyűlését, dr. Konrád Márk elnöklete alatt. A helybeli tagok majdnem teljes számban voltak jelen.

Dr. Konrád Márk nagyobb szabású beszéddel nyitotta meg a közgyűlést. Reménye van, hogy az egyesület élete virágzó lesz, ezt az új generációtól várja. Szól az orvosi gyakorlat mai irányáról, s azzal zárta beszédét, hogy a tagok működése ne csak a tagok, de a haza, az emberiség javára is szolgáljon. Éljenzessel kísérték a szép megnyitó beszédet.

Ezután dr. Edelmann Menyhért terjesztette elő titkári jelentését. Beismeri, hogy a múlt év

az egyesületre erkölcsi deficittel végződött. Az egyesületi életnek most kellene felporzódni, amikor a gyakorlatban tudományos forrongás van. Új módszerek, gyógyszerek, felfedezések vannak napirenden s ezek távol állanak az egyesülettől.

A tagok nem érdeklődnek az egyesület iránt s a törvényhatóság lankadt. Négy évtized óta nem volt ily nagy az egyesületi életben a stagnálás. — Az elmúlt évben 29 szakelőadás volt az egyesület kebelében. Jelentősebb mozzanat volt a remeczi vándorgyűlés, a tuberkulózis és alkoholizmus ellen tartott előadások. 11 szakülés és három választmányi ülés tartott. Résztvétel emlékezik meg a jelentés dr. Kornstein Lajos, Ritoók Zsigmond és dr. Högyes Endre elhunytáról. Az egyesületnek 90 tagja van, ezek közül 63 orvos.

Dr. Berkovits Miklós elismeréssel van a titkár iránt a jelentésért. Felveti, hogy a választmány tegye tanulmány tárgyává, hogy miként lehetne lendületet hozni az egyesületbe s ne a 37 éves multból táplálkozzanak.

A pénztári jelentést tudomásul vették a titkár jelentésével együtt.

Ezután dr. Berkovits Miklós tartotta meg emlékbeszédét dr. Kornstein Lajos felett s utánna a tagok fenállással fejezték ki részvételüket.

Az emlékbeszéd kinyomatását elhatározták.

Kornstein Herman, aki a gyűlésre meg lett hívva, a maga és családja nevében hálás köszönetét fejezte ki az emlékbeszédért és az egyesület részvételeért.

A választásokra kerülőknél a sor, dr. Bodor Károly korelnök a választások előtt üdvözölte dr. Konrád Márkot családi ünnepe, kedves leánya esküvője alkalmából, dr. Edelmann Menyhértet pedig azért, hogy a leleczház igazgatójává kineveztetett.

A választás a következő eredménnyel ment végbe: elnök dr. Konrád Márk, alelnök dr. Berkovits Miklós, titkár dr. Edelmann Menyhért, jegyző: dr. Konrád Béla, pénztárnok: Lessner Alfréd, könyvtáros dr. Révész Vilmos.

Választmányi tagok Baróthy Akos, Barta János, Bodor Károly, Dóri Ferencz, Fráter Imre, Grósz Menyhért, Mayer László, Nemes Aron, póttagok Schiff Ernő, Fenyő Armin.

Ezzel a közgyűlés véget ért.

Este az egyesület tagjai lakomára jöttek össze a Pannónia éttermében.

A kereskedelmi kóroda közgyűlése.

A nagyváradai kereskedelmi kóroda egyesület, mint betegsegélyző pénztár vasárnap tartotta évi közgyűlését, *Bezzkay* alelnök vezetése alatt, a tagok szép számmal voltak jelen.

A megnyitás után az igazgatóság jelentését olvasták fel; e szerint a kórház átalakítására, illetve újjáépítésére vonatkozólag a kiküldött ad hoc bizottság jelentése bevárando s ennek alapján fog az igazgatóság intézkedni. Az 1904. évi zárszámadásokat tudomásul vették; e szerint a bevétel 5336 kor. 50 fill., a kiadás 4333 kor. 80 fillér, pénztári maradvány 1002 kor. 72 fill. A kóroda vagyon leltára szerint: kötvényekben, betéti könyvekben 7011 kor. 26 fillér, ingóságok 493 kor. 40 fillér, ingatlanokban (ház) 15556 kor., tehát az összes vagyon 23.060 kor. 66 fillér. A törzsvagyon gyarapítására a biharmegyei takarékpénztár 50 kor., a biharmegyei keresked., ipar- és terményhitelbank 50 kor. adományoztak s ezért köszönetet mondtak. — Az 1905. évi költségvetést a következőkben állították össze: bevételek 5311 kor. 55 fillér, kiadás 5246 kor. 18 fillér, a felesleg 65 kor. 7 fillér. — Ezután a választásokra került a sor. Elnökké választott Cziller Imre, alelnökké ifj. Popper József, igazgatósági póttagoknak a főnökök részéről Krausz Sámuel és Lengyel Miklós, az alkalmazottak közül Schulhof Emil, Rosenfeld Antal, Petrovits Mihály és Gerhard Jenő. Felügyelőbizottsági tagokká választottak: főnökök

Mihely Jenő, Sebő Izsó; póttaggá Reichard Dezső; az alkalmazottak közül Bruckner Géza, Risztó György, póttag Liskó Gyula.

Igazságszolgáltatás.

Bérgyilkos földbirtokos.

— Esküdtszéki főtárgyalás. —

A nagyváradai királyi törvényszék, mint esküdtbíró, tegnap tárgyalta először a május havi ciklusban. Egy sötét bűnperben; bérgyilkosok felett kell az esküdteknek ítéletet hozniok igazmondásukkal.

A szenzációs bűnperről máskülönb tündösítőnk a következőket jelenti:

A gyilkosság és előzményei.

Parag Lajos, mint árva gyermek került nagybátyjának Puskár Dániel pusztatoldi földbirtokosnak a házához és felnöve, önállóan vezette a tekintélyes birtokon a gazdálkodást.

Meg is nősült, de mint nős ember is szerelmi viszonyt folytatott cselédjével, *Gergely* Ágnessel. Ezt a leányt később feleségül vette Parag egyik kocsisa, *Molnár* János, ki tudott a felesége és Parag között fennállott viszonyról. Molnár házassága után többször felkereste Paragot s pénzt követelt tőle. Parag félvén, hogy felesége és nagybátyja megtudja a dolgot s akkor ő az örökségtől elesik, mindig teljesítette Molnár követeléseit, állandóan pénzelve őt.

Parag Lajos végre megsokalta a szakadatlan zsarolást s 1904 január havában felszólította a nála szolgáló ifj. *Balogh* Zsigmondot, hogy Molnár Jánost pusztítsa el s azért 200 forintot ígért neki. Ifj. *Balogh* Zsigmond előbb vonakodott, de később megígérte, hogy elpusztítja Molnárt, de kijelentette, hogy neki a gyilkosság végrehajtásához még egy emberre van szüksége. Később talált is *Balogh* társat *Sáfrán* Károly béres személyében, ki 200 forintért hajlandó volt a gyilkosságban segédkezni. Parag midőn megtudta, hogy *Balogh* talált már társat sürgetni kezdte a gyilkosság végrehajtását.

A múlt év május 9-ikén *Molnár* János elment *Balogh* Zsigmondhoz, hogy az neki újabb 400 koronát kérjen Paragtól s két napot ott is töltött *Baloghnál*, a hol szakadatlanul ivott.

A harmadnap is ivással telt az idő s este felé odaérkezett *Sáfrán* Károly is. Ejjel 11 óra után *Balogh* Zsigmond, *Sáfrán* Károly és *Molnár* János elindultak a korcsmába, de mire odaértek, azt már zárva találták. A részeg *Molnár* János ekkor a kerítésen akart bemenni a korcsma udvarára, de amint a lábát föltette a deszkára, társai lerántották a földre, aztán *Sáfrán* megragadta *Molnár*nak a nyakát, *Balogh* pedig befogta az orrát és a száját, kezeit pedig másik kezükkel mind ketten fogván, addig tartották úgy, amíg *Molnár* megfulladt.

A két gyilkos ezután kiczipelte a hullát a mezőre, s ott letették a buza vetésbe. Mielőtt eltávoztak, kikutatták *Molnár*nak a zsebeit s az abban talált 22 fillért magukkal vitték. A hullát harmadnapra találta meg a mezőn egy juhász.

A gyilkosság pár hét múlva kiderült és a két gyilkost letartóztatta a csendőrség. A vizsgálat megejtése során a gyilkosok megvallották bűnüket s elmondották, hogy a tett elköveté-

sére Parag Lajos földbirtokos bérelte fel őket.

A gyilkosok vallomása alapján aztán le tartóztatták Parag Lajost, ki bevallotta nagy bűnét, de azzal védekezett, hogy ő csak felháborodásában a sok zaklatástól, mondotta azt, hogy adna valakinek 200 forintot, ha eltenné lábálól Molnárt.

A vallomás után a királyi ügyészség vád alá helyezte a három gyilkost, kik ma állottak az esküdtszék előtt, hogy számot adjanak bűnükéről.

Az esküdtszéki tárgyalási terem, már jóval 9 óra előtt megtelt közönséggel, kik csak belépőjeggyel hallgathatták végig a bűnpör tárgyalását.

A tárgyalás elnöke Csulyok Béla volt; s az esküdtszék a következő tagokból állott:

Szavazó bírák: Korn Lajos és Biszterczy Elemér. Ügyész: Baróthy Pál. Vedők: Rádl Ödön, Lánczy József és Ertsey Péter. Jegyző: Nagy János.

Esküdtek: Magyar Gyula, Krempánszky Lajos, Mayr Sándor, Lakatos Ede, Meister Salamon, Kállai Albert, Szőke Ferencz, Vajnovszky József, Szemes Sándor, Karaguly László, Soós Károly, Bartha József.

Pótesküdek: Löbl Antal és Margalaki Károly.

A tárgyalás.

Az esküdtszék megalakítása után Csulyok Béla elnök megnyitva az ülést felolvastatta a vádiratot s aztán elrendelte az elsőrendű vádlott, ifj. Balogh Zsigmond kihallgatását.

Balogh Zsigmond vádlott bűnösnek érte ugyan magát, de tagadja, hogy szándékosan és józan állapotban követte volna el tettét. Elmondja, hogy Paragnál szolgálva, észrevette, hogy Parag Molnárt pénzelte, de nem tudta, hogy miért. Később előtte Parag többször kifakadt Molnár ellen zsarolásai miatt és kifejezte azt a kívánságát, hogy tegye el láb alól Molnárt, mert az őt tönkre teszi és ezt megszolgáltatná neki. Azután gyakrabban szólította fel, hogy végezzen Molnárral. Egy alkalommal együtt voltak Molnárral egész nap idogálva, este pedig Sáfrány is náluk vacsorázott. Mikor elfogyott a bor, a korcsmába mentek, amely azonban be volt már zárva. Ekkor Molnár a kerítésre mászott, a honnan részeg fővel Sáfránnal lerántották, mire Molnár fejére esett és meghalt. Azután az ijedségtől kijózanodtak és elvitték a hullát mezőre, hol a buza közé rejtették.

Sáfrán Károly másodrendű vádlott: Elismeri bűnösségét. Részletesen elmondja az esetet. Azt vallja, hogy Balogh Zsiga azt mondta neki, hogy Parag Lajos neki 500 forintot ígért azért, hogy tegyék el láb alól Molnárt. A gyilkosságban való segítségért 200 forintot ígért. Azzal védekezik, hogy részeg állapotban követte el a gyilkosságot. A pénztárczát Balogh Zsigmond vette ki Molnár zsebéből, mikor már halott volt.

Parag Lajos vádlott: Nem ismerem el bűnösségét. Egyszer elkeseredésében mondotta Balognak hogy ha valaki elpusztítaná 200 forintot adna neki. Molnár mióta megtudta a közte és felesége közt fenálló viszonyt, azóta mindig zsarolta Molnár őt. Kisebb nagy összegeket adott neki, egyszer többek között 200 forintot. Már nem győzte tovább pénzzel s meg rettegett is hogy felesége és nevelőapja megtudja a dolgot s akkor elesik a vagyontól. Azt tagadja, hogy Sáfránnal beszélt a gyilkosságról.

Sáfrán Károly szembesítés alkalmával szemébe mondta Parag Lajosnak, hogy kétszer mondotta neki ölje meg Molnárt. A szembesítés után Csulyok Béla dr. elnök ma délelőtt 9 órájára halasztotta a tárgyalás folytatását, mikor az orvos szakértők és a tanúk kihallgatására kerül a sor.

MULATSÁG.

Jogász-majális Szétronpítette már a posta az elegáns meghívókat a jogászfizuság május 27-iki szép sikerűnek ígérkező majálisára. A meghívó a következő:

A nagyváradi kir. kath. jogakadémia polgársága Segítő Egyesülete javára a Sz. László-(Püspök)-fürdőben f. évi május hó 27-én jogász-majális rendez. Kezdeté este 7 órakor Személy jegy 2 korona. Felülfizetéseket köszönettel fogadjunk és hírlapilag nyugtázzunk. A meghívó kívánatra előmutatandó. — Reggeli különvonatról gondoskodunk.

Rendező bizottság: Balogh Zoltán, Baranyi György, Beöthy Miklós, Bozóky Ferencz, Czeglédy Domokos, Fekete Ferencz, Fényes Ödön, Gérich Jenő, Heringh Sándor, Jäger Imre, Kertes Béla, Kovalszky Kálmán, Mártonffy Cyula, Menyhért János, Nadányi Jenő, Nesztor József, Nikodém Lajos, Pallay Béla, Péterffy Elemér, Porsch József, Porubszky Gyula, Salacz Béla, Szentlélek László, Szeverény Zoltán, Török István, Tunyoghy Lajos, Várszeghy Lajos, Zurbor Imre.

TÁVIRATOK.

Politikai hírek.

Budapest, május 15. (Saját tud. táv.) Megbízható forrásból nyert értesülés szerint a válság elintézése nem fog a közeli hetekben megtörténni. Erre vall az is, hogy Tisza István gróf miniszterelnök ma délután 2 órakor pár napi pihenésre a fővárosból Gesztre utazott.

A király ha majd Burián homó regius referált az ellenzékkel folytatott tárgyalásoknak eredményéről újra kihallgatáson fogja fogadni Kossuth Ferenczet, a szövetkezett ellenzék vezérét.

Kossuth Ferencz ma egy ujságíró előtt úgy nyilatkozott, hogy hosszú válság nagy kárára van az országnak kiváltképen azért, mert a külföldi kereskedelmi szerződések fel vannak bontva és nincsen vámtarifa.

A koalíció vezérlő bizottsága különben holnap tartandó ülésen többek között foglalkozni fog a vámtarifa kérdésével is.

Amint Bécsből jelentik Galgóczy tábornagynak a napokban le fog járni három havi szabadsága. A tábornagyt szabadságának letelte után a bécsi hadtest parancsnokává nevezték ki. Udvari köröknek nincs szándékukban sem, hogy Galgóczy Magyarországra küldjék katonai kormányzóknak.

Burián Homo Regius.

Budapest, május 15. (Saját tud. táv.) A »Berliner Tageblatt« szerint Burián közös pénzügyminisztert a király nem fogja kormányalakítással megbízni, csak arra kéri fel, hogy közölje nézeteit a koalícióval.

A király e homo regius utján közölni

fogja az ellenzékkel, hogy az ideiglenes program nélküli kormányt akar kinevezni, mely a válság elintézéséig vezetni fogja az ügyeket.

Burián a hét utolsó felében fog Budapestre érkezni s csak a jövő héten fog tárgyalni a koalícióval.

Az összeférhetetlenségi bizottság ülése.

Budapest, május 15. (Saját tud. távirata.) Az összeférhetlenségi bizottság ma tartott ülésén tárgyalta Kabdebó Gergely volt alispán összeférhetlenségi ügyét. A bizottság kimondta, hogy Kabdebó nem összeférhetlen képviselői állásával, mert megválasztás előtt már harmincz nappal lemondott az alispánságról.

A resiczai bánya szerencsétlenség.

Budapest, május 15. (Saját tud. távirata.) A resiczai bányában szerencsétlenül járt munkások közül nyolcznak holt testét még nem sikerült meg találni. A bánya még egyre ég. A bányászok már hetekkel ezelőtt figyelmeztették a mérnököket a bekövetkező szerencsétlenségre, de azok nem tettek semmi óvintézkedéseket. A illetékes hatóságok szigorú vizsgálatot indítottak annak a kiderítésére, hogy ez óriási szerencsétlenségért, kiket terhel a felelősség.

Torontálmegye felirata.

Budapest, május 15. (Saját tud. táv.) Nagybecskerekéről jelentik, hogy Torontál vármegye törvényhatósági bizottsága ma tartott ülésén foglalkozott a hevesi átíráttal. A közgyűlés Dániel Ernő indítványára kimondta, hogy nem támogatja a hevesi feliratot, hanem külön feliratot intéznek a képviselőházhoz, melyben a válság sürgős megoldását kérik, szem előtt tartva a nemzet igazságos és jogos követeléseit.

Nagy robbanás.

Bécs, május 15. (Saját tud. táv.) Ma itt a Kornblum-féle gyárban tűz ütött ki. Mikor a tüzoltók a helyszínére érkeztek, az egyik külső épületben óriási robbanás történt, melynek következtében csaknem az összes tüzoltók és a körülállók közül is többen súlyosan megsebesültek. A robbanás oly erős volt, hogy a közelben fekvő házakat is meg rongálta.

A mentők ötvennégy súlyosan sebesültet szállítottak a kórházba.

Hogy mi robbant fel, azt még nem tudni.

Elhunyt egyetemi tanár.

Kolozsvár, május 15. (Saját tud. táv.) Szilassy Móriez, a kolozsvári egyetem kiváló nagy tudományu professzora ma délelőtt meghalt. Az elhunyt egyetemi tanár hét árva hagyott hátra, kik közül a legidősebb 16 éves.

Rehabilitált volt képviselő.

Budapest, május 15. (Saját tud. táv.) Hegedüs Béla volt országgyűlési képviselő ellen tudvalevőleg büntügyi eljárást tettek folyamatba azért, mert azzal gyanúsították, hogy gróf Lónyay nevére nagyobb értékű váltókat hamisított.

A királyi ügyész ma elejtette a vádat, mert beigazolást nyert, hogy Hegedüs teljesen

ártatlan a dologban, mert az ő nevét is mások hamisították a váltókra, kik a nevében felvették a pénzt.

A maczedón forrongás.

Szófia, május 15. Inakov ezredes több mint száz főnyi bandával be akart hatolni a Rilo-hegységen át Maczedóniába, hogy megboszulja Szandanczkin a Sztojanov-féle banda megtámadását. A kormány rendeletére két dubniczai század utját állotta a határon a bandának. Hivatalos jelentés szerint tíz fölkelőt elfogtak.

Az orosz forradalom.

Pétervár, május 15. A moszkvai, szarotovi, kazáni, kronstadti, don-rosztovi, kisenevi, jekaterinoszlávi, tomszki, tifliszi, kievi és vologdai hírek szerint a tegnapi nap nyugodtan telt el. A moszkvai elővárosokban munkásgyűlések voltak, beszédek is hangzottak el, összeütközés a rendőrséggel nem történt. Tverben a bazarban ismeretlen okból nagy riadalom keletkezett, ugyancsak a templomban is. Az istentiszteletet meg kellett szakítani. Revalban körülbelül háromezren be akartak vonulni a városba, azonban a rendőrség, miután az elővárosban is tüntettek, szétszórta őket. Ma a várostól négy kilométernyire munkásgyűlés volt, amelybe a rendőrség nem avatkozott bele.

Pétervár, máj. 15. A mai nap nyugodtan telt el. Az utcák nem voltak élénkek. Két jelentéktelen tüntetési kísérlet történt a Preoprazsenszki temetőben és a Vaszilij szigeten. A tüntetőket szétszórta anélkül, hogy fegyverüket használták volna. A preoprazsenszki-temetőben, hol a január 22-iki munkásáldozatok vannak eltemetve, 300 főnyi munkáscsoport tüntetni akart. A Preoprazsenszki-temetőben és a Vaszilij-szigeten a munkások felvonulás közben énekelni akartak, mire azonban a kozákok kivonultak és azonnal szétszórta őket.

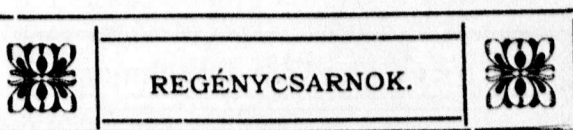
Általános munkazárlat Svájcban.

Zürich, május 15. A svájci építőmesterszövetség látogatott küzgyűlésén elhatározta hogy az esetre, ha a zürichi, bázeli és berni sztrájkok rövid idő múlva nem lesz vége, akkor a szövetségi tagok az összes építkezéseket megszüntetik az egész Svájcban. A központot utasították, hogy igyekezzen odahatni, hogy ne kelljen ezt a végső védelmi eszközt használni.

A marokkói kérdés.

Tanger, május 15. Gróf Tattenbach 11-én Fezbe érkezett. A város talai előtt a hadügyminiszter Mahonar Kalib és a szultán családjának több tagja a szokásos szertartással és csapatokkal fogadták. Később határozzák csak meg, hogy a szultán melyik nap fogadja gróf Tattenbachot. Az ország belsejébe való útjában gróf Tattenbachot mindenütt üdvözölték a törzsek kaibja, akik biztonságáról lovas őrségek kíséretül adásával gondoskodtak.

Páris, május 15. A mai minisztertanács többek között a Pressensétől jelzett Marokkóra vonatkozó és a semlegesség kérdését illető interpellációval fog foglalkozni. Az hírlik, hogy Delcassé kijelenti a minisztertanácsban, hogy az interpellációra való feleletet a semlegességi kérdésben kiadandó sárgakönyv megjelenéséig elnapolják. A többi miniszter valószínűleg hozzájárul ehhez.

PENELOP.

54.

Angol regény.

Algy a pálczájával a pipacsok fejét verdeste le s nézte, a mint a folyam árja magával ragadta.

Darázs, az Algy kutyája megunva a tétlenséget, elment patkányokat keresni.

Algy már mind lefejezte a keze ügyébe eső pipacsokat és Penelop, félig elfordulva tőle még mindig hallgatott. Algy nagyon kényelmetlenül érezte magát; észrevette, hogy a Penelop szempillái nedvesek és maga is hinni kezdte, hogy itt igazán baj van. Ezután Algy szivarra gyújtott s a két karját a feje alá téve hanyatt feküdt s úgy bámult fel a kék égre, várva, hogy Penelop törje meg a csendet.

A leány egyszerre felé fordult s rá nézett, de szemében most már nem csillogott köny és hangja sem remegett.

— Algy — kezdé — én soha sem lehetek a Douglas felesége.

— Dehogy nem, az ördögben — megbolondultál! Miért ne lehetnél? — kiáltá Algy felugorva s nagy szemeket meresztve testvére.

Penelop elpirult.

— Mert nem szeretem — mondá.

— Bolondság! — Hiszen alig négy hónappal ezelőtt ugyancsak szeretted!

— Tudom, hogy akkor szerettem, de most már nem szeretem.

Penelop kezdte önruralmát elveszíteni; s ölében nyugvó, szorosan összekulcsolt keze reszketett. Algy eldobta a szivarját.

— Penelop, én nem értem, hogy mi okozta ezt a hihetetlen változást. Talán azt hiszed, Douglas nem szeret igazán? Mert ha —

— Oh, nem, nem! — szakítá félbe a leány. Nem az a baj.

— Hát mi az ördög? — No, ne sirj. Gyere csak, beszéljünk okosan; fogadni mernék, hogy itt valami ostobaság történt; de Penelop, becsületszavamra mondom neked, hogy Douglas rajtad kívül senkire sem gondol, éjjel-nappal te rólad álmodozik.

Penelop a két kezével eltakarta az arcát.

— Bár ne tenné, — mondá — oh, bár azt mondanád, hogy nem gondol rám!

— Az égre, kérlek, Penelop, hallgass! — Igazabban szólva világosíts fel arról, mit jelent ez a beszéd. El nem hittem volna rólad, hogy te afféle ledér leány vagy, a ki elbolondítod a férfit és minden ok nélkül reá unva, a fakép-nél hagyod.

— Nem minden ok nélkül! — kiáltá Penelop zokogva.

Algy egészen zavarba jött, a mint látta, hogy huga mennyire erőlködik, hogy visszafojtsa könyeit. Megsajnálta s az egyik karjával átölelte.

— Edesem, hát mi az oka? — kérdé. — Hiszen te mindent megszoktál volt nekem vallani.

— Algy, — mondá a leány, könyes szemét ráemelve; ugy-e nem hiszed, hogy nagyon busul majd érettem?

— Penelop, Douglas imád téged, az egész élete te vagy, — mondá az ifju komolyan. — És annyira bizik benned, hogy holmi csekély okért nem szabad vele szakítanod.

Penelopnak arcába szökött a vér. Mélyen lehajtott fejjel, lesütött szemmel, szégyenkezve s remegő hangon mondta el a festővel való történetét.

Algy újra felugrott.

— Szent ég! Penelop, komolyan beszélsz? — kiáltá.

— Igen. — felelt lassan, de szilárd hangon a lány.

Algy visszaült huga mellé, rámeresztette tekintetét, míg a saját arcán haragos pir égett.

— És te kijelented, hogy a legjobb, leg-

nemesebb és legbecsületesebb embert, a ki valaha e földön élt, — ezért a mázolóért, — ezért a hitvány kalandorért el akarod hagyni? — Mázoló, hitvány kalandor! — ismételte a leány lángoló arccal. — Ő éppen olyan gentleman, a milyen te vagy! — tette hozzá szenvedélyesen.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határidői.

Budapest, máj. 15.

Buza máj.-ra	— — —	17.46
Buza okt. —	— — —	16.54
Rozs okt.-re	— — —	15.52
Tengeri májusra 1905.	— — —	15.50
Zab ápr.-ra	— — —	14.88
Repeze máj.-ra	— — —	23.40

Értéktözsde.

Budapest, máj. 15.

Oszrákhitelrészvény	— — —	512.94
Magyar hitelrészvény	— — —	806.50
Leszámitoló bank	— — —	464.50
Rimamurányi	— — —	514.—
Osztrák-m. államvasuti részvény	— — —	649.—
Közúti vasut	— — —	569.50
Városi villam's vasut	— — —	339.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1905 máj. 15-én.

Magyar aranyjáradék 4%	— — —	118.75
Magyar koronajáradék 4%	— — —	98.20
Magyar koronajáradék 3 ¹ / ₂ %	— — —	89.75
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — —	98.25
Horváth-szlavon földtehermentesítési kötvény	— — —	98.50
Magyar nyerevény sorsjegy-kölesön	— — —	227.50
Titza-szab. és szegedi sorsjegy-kölesön	— — —	1.70
Osztrák járadék papirban	— — —	100.25
Osztrák járadék ezüstben	— — —	100.60
Osztrák járadék aranyban	— — —	1.20
Osztrák korona járadék	— — —	100.50
1860. oszl. államsorjegyek	— — —	159.—
Osztrák magyar bankrészvény	— — —	16.45
Magyar hitelbank részvény	— — —	7.8025
Osztrák hitelbank intézeti részvény	— — —	66.7—
Osztrák-magyar államvasuti részvény	— — —	670.50
20 frankos arany (Napolendor)	— — —	14.07
Német birodalmi márka	— — —	117.42
London vista	— — —	240.40
Páris vista	— — —	95.50
márkás 20 arany	— — —	23.43

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Nagymagtár kiadó.

Várad-Velenczén, a volt Weinberger-féle telepen. Ertekezhetni a KALAPGYARBAN Friedländer Hermannál. Telefon: 143.

Egy szép nagy tágas sarok üzlethelyiség élénk forgalmu helyen 1905 november 1-től, egy udvari magtár 1905 aug. 1-től kiadó. Ertekezhetni a polgári takarékpénztárnál (Kosuth-utca.)

338—1905. végreh. szám.

Árverési hirdetemény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a budapesti keresk. és váltó törvényszéknek 1905. évi 31343 905. számú végzése következtében dr. Schwarcz Kálmán ügyvéd által képviselt Herczföld és Goldschmied budapesti cég javára id. *Acs Sándor* érnihálytalvai lakos ellen 100 kor. s jár. erejéig 1905. évi április hó 17-én fogantatott kielégítési végrehajtás utján le- és felülfoglalt és 1000 kor.-ra becsült következő ingóságok u. m.: bolti berendezés és áruk nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a székelyhídi kir. járás-bíróság V. 170 1—1905. sz. végzése folytán 100 K tőkekövetelés, ennek 1905-ik évi február hó 20-ik napjától járó 6% kamatai, 1/2% váltódíj és eddig összesen 17 kor. 20 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig *Ernőhály-falván alperes üzletben leendő megtartására 1905. évi május hó 24-ik napjának délelőtti 9 órája határidőül kitűzték* és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is elfognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Székelyhídon 1905-ik évi május hó 5. napján.

Jóny Lajos.

kir. bírósági végrehajtó.

Bútorvásárlók figyelmébe!

Olcsó

BUTOR

gyári árban, kezeség mellett

háló-, ebédlő-, szalon és uriszoba berendezések, valamint egyes bútor-darabok a

Magyar Műbutorgyár
Részvénytársaságnál

Nagyváradon, Fő-utca elején.

Üzletvezető: **PORJESZ HERMAN.**

Teljes lakás-, kávéház- és szálloda-berendezések műipari vállalata.

Kivánatra rajzok és költségvetések.

Biharmegyei Takarékpénztár

Zálogháza

Kossuth-utca

**Kölesönt ad: érték papi-
rokra, éksze-
rekre, iparicikkekre és ingó-
ságokra** a legolcsóbb kamatláb mellett, a fürdő-évad beálltával elfogad mindenféle értékeket jutányos őrzésdíj mellett.

Üzletáthelyezés.

Tisztelettel adom a n. é. közönség szives tudomására, hogy a már 20 év óta fennálló **órás, ékszerész és látszerész üzletemet**, Fő-utca a volt gróf Bethlen-féle házból ugyancsak a Fő-utcán levő Orsolya-zárda épületébe helyeztem át.

Mint eddig, úgy ezután is főtörekvésem leendő, hogy a n. é. közönség bizalmát árúim kitűnősége, valamint lelkiismeretes munkám után mindenkor kiérdemeljem.

Tisztelettel

PATTA MANÓ,

órás, ékszerész és látszerész.

„Bihari-szálloda”

(a Félix-fürdő mellett)

megnyílt!

Kényelmes és **olcsó** szobák. Különö hegyi **borok, dréher-féle sör; izletes magyar kenyér**. Abonenseknek nagy árkedvezmény!

A t. közönség b. pártfogását kéri:
1158. **a bérlő.**

ROSENBERG IZSÓ

czementárugyára, beton-, vasbeton- és aszfaltipar-vállalata

Telefon: 67. szám.

N a g y v á r a d.

Telefon: 67. szám.

Kizárólagos képviselők:

„Beocsinyi Czeméngyári Unió” gyáraitól,

„Magyar Aszfalt Részvénytársaságtól”

„Heunebique”-féle vasbeton rendszerből.

az „Eternit-művek” szab. azbeszt-pala gyártmányaiából stb.

(Dr. Zieliński Sziárd műegyetemi magántanár ter. ei szerint.)

Ajánlkozik mindennemű

beton és vasbeton aszfaltozás és aszfalt elszigetelési és „Eternit”-pala fedési munkálatok kivételére.

C s a t o r n á k a t

saját gyártmányu, kívül-belül iszapolt, vízhatlan betoncsöveivel eszközöl.

Raktárt tart:

Első rendű Beocsinyi-, Portland- és Román-czementből.

» » Egeresi szobrász és alabastrom-gipszből.

» » Aszfalt fedéllemez és elszigetelő-lemezekből.

Saját gyártmányu diszes czementlapok és

m ü k ö v e k b ől.